

Lausuntoyhteenveto: Hallituksen esitys postilain muuttamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi postilain muuttamisesta sekä sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskevasta asetuseroannoksesta.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on turvata mahdollisuus kustannustehokkaan postinjakelun jatkumiselle muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa perinteisten postilähetysten määrät vähenevät jatkuvasti. Esityksellä pyritään keventämään ja joustavoittamaan postilain mukaiselle yleispalvelulle asetettuja lainsäädännöllisiä velvoitteita, jotta tulevaisuudessa postipalveluja voidaan toteuttaa tehokkaasti kuluttajien tarpeet huomioiden.

Jakelutukea koskevan asetusehdotuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä viisipäiväisen lehtijakelun toteutumiselle alueilla, joilla ei ole saatavilla viisipäiväistä varhaisjakelua markkinaehtoisesti ja näin osaltaan varmistaa yhteiskunnallisesti tärkeän tiedonvälityksen saatavuus, tukea uutistoiminnan monimuotoisuutta sekä laadukasta ja monipuolista tiedonvälitystä.

Lausunto pyydettiin noin 80 taholta, joiden joukossa olivat muun muassa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Posti Group Oyj, valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto, oikeusministeriö, maa- ja metsätalousministeriön saaristoasiain neuvottelukunta, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry. Liikenne- ja viestintäministeriö lähetti postilain muutosta koskevan hallituksen esityksen lausuntokierrokselle 18.10.2021 ja lausunnot pyydettiin toimittamaan viimeistään 28.11.2021. Lausunto saatiin yhteensä 48 taholta. Opetus- ja kulttuuriministeriö ilmoitti, ettei se lausu asiasta.

Tähän yhteenvetoon on koottu huomioita ja parannusehdotuksia, joita lausunnonantajat ovat hallituksen esitystä koskien esittäneet. Lisäksi postilakiin esitettyjä muutoksia käsiteltiin joissakin jakelutukea koskevissa lausunnoissa.

Invalidiliitto ry totesi launnossaan, että ehdotetut 43 ja 48 §:n kielelliset muutokset ovat kannatettavia. Launnossa tuotiin esiin tarve lisätä oikeuslähteitä lain perusteluihin ja Invalidiliitto ry ehdottikin perusteluihin lisättäväksi viittaukset YK:n vammaissopimuksen 2 ja 5 artikloihin sekä yhdenvertaisuuslain 8 §:n 2 momenttiin.

Lisäksi Invalidiliitto ry katsoi Liikenne- ja viestintäviraston postilaatikkojen sijoittelusta annetun määräyksen (61/2011 M) vaativan uudistamista. Kielellisten muutosten lisäksi erityisenä muutoskohteena mainittiin määräyksen henkilökohtaisia erityistarpeita koskeva 8 §.

KSF Median katsoi, että postilaissa pitäisi olla kirjaus viisipäiväisestä sanomalehtijakelusta.

Vapaa-ajan asukkaiden liitto VAAL ry totesi lausunnossaan postilainsäädännön uudistamisen olevan välttämätöntä postinjakelun muutosten jatkuessa. VAAL ry toi esiin yleispalveluvoitteen joustavoittamisen olevan vapaa-ajan asukkaiden kannalta tarkoituksenmukaista. Tärkeää on kuitenkin varmistaa se, ettei postinjakelu muutu epätasa-arvoiseksi harvaan asuttujen alueiden näkökulmasta.

VAAL ry toi lausunnossaan esiin osa-aikaisen asumisen haasteet ja etätyön myötä yleistyneen kausiasumisen, jota esityksessä pitäisi käsitellä tarkemmin. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota myös harvaan asuttujen alueiden määritelmän puuttumiseen. VAAL ry totesi, että postilain nykyisen pientaloja koskevan säädöksen postilaatikon sijainnista tulisi koskea myös vapaa-ajan asuntoja. Myös sanomalehtien jakelutuella tuettavien alueiden määrittelyä edeltävässä markkina-analysissä tulisi VAAL ry:n mukaan kiinnittää huomiota vapaa-ajan asutuksen tarpeisiin.

Kirkkohallitus piti lausunnossaan ehdotettua keräily- ja jakelupäivien muutosta ongelmallisena perustuslain 14 §:n vaali- ja osallistumisoikeuden näkökulmasta. Erityistä huolta aiheuttivat syksyllä 2022 järjestettävät seurakuntavaalit. Kirkkohallitus totesi seurakuntavaalien hallinnollisen aikataulun perustuvan kirkkolaissa ja kirkon vaalijärjestyksessä säädettyihin aikoihin.

Kirkkohallituksen mukaan kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun siirtyminen saattaisi tarkoittaa sitä, että osa ennakoäänestyksen lähetekuorista ei ehtisi perille kirkon vaalijärjestyksessä säädettyssä määräajassa. Näin ollen osa annetuista ennakoäänistä jäisi huomioimatta äänenlaskennassa. Kirkkohallitus ehdotti lausunnossaan, että lain voimaantuloajankohdassa huomioitaisiin mainittujen seurakuntavaalien toteutuminen.

Isännöintiliitto ry kannatti lausunnossaan lainsäädännön päivittämistä vastaamaan muuttuvaa toimintaympäristöä ja piti tärkeänä Suomen asemaa digitaalisaation ja teknisen kehityksen edelläkävijänä. Isännöintiliitto ry huomioi lausunnossaan kolmipäiväisen keräilyn ja jakelun mahdolliset vaikutukset asunto-osakeyhtiöiden toimintaan ja erityisesti yhtiökokouskutsun toimittamiseen. Vaikka yhtiökokouskutsun toimittamisella on perinteisesti tarkoitettu kirjeen jättämistä postiin tai sähköpostin lähettämistä, Isännöintiliitto ry:n tietoon on tullut tilanteita, joissa kutsu on sinänsä toimitettu lain mukaisesti, mutta se on saapunut liian myöhään. Isännöintiliitto ry katsoo kuitenkin, ettei postilain muutoksella ole vaikutusta siihen, onko yhtiökokouskutsu toimitettu lain mukaisesti.

Isännöintiliitto ry arvioi, että etenkin isoissa ja keskisuurissa isännöintiyrityksissä asunto-osakeyhtiöiden kokouskutsut lähetetään mahdollisesti muuta, kuin Postin yleispalvelua käyttäen. Liitto esittää huolensa siitä, että osakkeenomistajien osallistumisoikeus yhtiökokoukseen saattaa vaarantua erityisesti harvemmin asutuilla

seuduilla, joilla toimii pienempiä isännöintiyhtiöitä, jotka käyttävät yleispalvelua. Isännöintiliitto ry kannatti lausunnossaan yleispalvelun tarjoajan ilmoittamisvelvollisuutta ja katsoi sen antavan alueellisille toimijoille tärkeää informaatiota, joka edesauttaa toiminnan suunnittelua. Lausuntonsa lopuksi Isännöintiliitto ry katsoi, että asunto-osakeyhtiölaissa säädettyä yhtiökokouskutsun toimittamisen minimiaikaa olisi syytä pohtia yleispalvelujakelun vääjäämättömän hiipumisen näkökulmasta myös, kun kartoitetaan asunto-osakeyhtiölain muutostarpeita.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö piti postipalveluiden turvaamista muuttuvassa toimintaympäristössä tärkeänä, sillä kaikki viranomaisten asiakkaat eivät pysty käyttämään digitaalisia palveluita. STM totesi, että viranomaispostin nopeus ja varmuus on turvattava erilaisia määräaikoja ja toimintavelvoitteita sisältävien päätösten ja muiden kirjeiden osalta.

Digitalisaatiosta huolimatta postitoiminnan varmuus ja nopeus ovat edelleen ensiarvoisen tärkeitä. Kuten STM toteaa, viranomaiset eivät kuitenkaan käytä yleispalvelua, vaan viranomaiskirjeiden kulkunopeus perustuu kahdenvälisiin kaupallisiin sopimuksiin. Keräilyn harvenemisella voi STM:n mukaan olla vaikutusta viranomaisten vastauslähetysten keräilyyn, vaikka tuotteet eivät kuulukaan yleispalveluun. STM:n mukaan postin kulkunopeus ei ole merkittävästi hidastumassa.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry ei kannattanut lausunnossaan kolmipäiväistä jakelua. Esitetyt muutokset olisivat EETU ry:n mukaan heikennys iäkkäimmälle väestölle, joka käyttää vähiten internetiä. Muutokset vaikuttaisivat EETU ry:n mukaan heikossa asemassa olevien ihmisten postipalveluihin ja vaarantaisivat oikeusturvan toteutumisen. Erityispostinjakelun säilymistä iäkkäille EETU ry piti hyvänä. Postidirektiivin osalta EETU ry toi esiin huolensa siitä, että muutoksella Suomi tekisi poikkeuslainsäädännöksi tarkoitettua sääntelyä pysyvää lainsäädäntöä. Yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan toteutumiseksi tärkeimpiä viranomaiskirjeitä tulisi EETU ry:n mukaan tarkastella osana yleispalveluvelvoitetta. Tällaiset kirjeet tulisi pitää viisipäiväisen jakelun piirissä. Postinkulun harventuessa viranomaisten tulisi voida joustaa ehdottomista päivämäärävaatimuksista.

EETU ry totesi, että sähköisen asioinnin haasteet koskettavat ikääntyneiden lisäksi myös muita kognitiivisesti ja kielellisesti haasteellisia ihmisiä. EETU ry:n mukaan sähköisen asioinnin laajentamista pitäisi perustella muullakin kuin sillä, että valtaosa ihmisistä osaa käyttää internetiä. Postin lähettäjillä on EETU ry:n mukaan oltava mahdollisuus vaikuttaa jakelupäiviin. EETU ry:n mukaan postiyriyten väliselle kilpailulle ei monin paikoin ole edellytyksiä. Posti hoitaisi jakelun taloudellisesti kannattamattomimmilla alueilla ja joutuisi samalla luovuttamaan kilpailijoilleen tärkeää jakeluun liittyvää tietoa ilman korvausta. EETU ry:n mukaan Postin ja eri viranomaisten tulisi torjua muutosten aiheuttamia ongelmia ja opastaa ihmisiä käyttämään postipalveluita.

Kesko Oyj kannatti lausunnossaan kiinteitä jakelupäiviä. Kesko Oyj:n mukaan kansalaisten on pystyttävä ennakoimaan, milloin he saavat postinsa.

Logistiikkayritysten Liitto ry piti lausunnossaan kolmipäiväiseen jakeluun siirtymistä välttämättömänä. Liiton mukaan on syytä huomioida, että kolmipäiväinen jakelukin on vain välivaihe, jota ei voida muutaman vuoden päästä toteuttaa ilman, että kustannukset ja hinnat nousevat merkittävästi.

Kansaneläkelaitos toi lausunnossaan esiin huolen postinkulun hidastumisesta ja siitä mahdollisesti seuraavasta käsittelyaikojen pidentymisestä. Kansaneläkelaitoksen asiakkailleen lähettämät ja asiakkailta Kansaneläkelaitokselle tulevat kirjeet jaetaan muun postinjakelun yhteydessä. Kansaneläkelaitos painotti, että heidän käsittelemissään asioissa on kyse asiakkaiden toimeentulosta ja heidän oikeuksiensa toteutumisesta. Lisäksi tulevaisuudessa voidaan joutua pohtimaan, ovatko esimerkiksi hallintolaeissa ja etuuslaeissa säädetty tiedoksisaantiolettamat riittäviä ottaen huomioon muuttuvat jakelu- ja keräilypäivät sekä kirjeiden kulkunopeus. Lausuntonsa lopuksi Kansaneläkelaitos totesi, että velvollisuus ilmoittaa jakelupäivät ja niissä tapahtuvat muutokset alueellisesti kuusi kuukautta etukäteen on postin lähettäjäille tärkeä tieto, joka auttaa toiminnan suunnittelussa ja ennakoinnissa.

Maaseudun tulevaisuus korosti lausunnossaan, että monipaikkaisen asumisen lisääntyessä postin saatavuus eri puolilla maata yhtäläisin ehdoin on tärkeä tavoite kansalaisten tasa-arvoisten julkisten palvelujen varmistamiseksi. Lähetysten tulisi olla saatavilla eri puolilla maata samaan aikaan. Sopiva tavoite olisi klo 10-15 välinen aika, joka mahdollistaisi myös sanomalehtien ehtimisen mukaan jakeluun. Maaseudun tulevaisuus katsoi, että lainsäädännöllä pitäisi pystyä luomaan Postille toimintaympäristö, joka mahdollistaisi jakelun hintojen pysymisen kohtuullisena kaikkialla Suomessa. Lisäksi olisi tärkeä varmistaa Postin jakelupäivien pysyminen vakioituina, koska viikottain vaihtuvat jakelupäivät muodostavat jo nykyisin merkittävän haitan esimerkiksi sanomalehdille.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian mukaan esityksessä tulisi arvioida tarkemmin sen vaikutuksia oikeusturvan kannalta merkityksellisten viranomaiskirjeiden jakeluun huomioiden erityisesti hallintolain 59 §:n mukainen tiedoksianto-aika ja kansalaisten yhdenvertaisuus. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian mukaan jatkovalmistelussa pitäisi arvioida myös lain soveltamisalasäännöksen muutostarvetta. Nykyisellään lain soveltamisalasäännös ei vastaa esitysluonnoksen sisältöä. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia kiinnitti lausunnossaan huomiota myös sananvapauden ja lain soveltamisalan osalta siihen, että postitoiminta on nykyään ilmoituksenvaraista toimintaa. Jatkovalmistelussa myös jakelutukea tulisi arvioida nimenomaan sananvapauden näkökulmasta. Myös jakelutukea koskevat julkisen palveluvelvoitteen asettamista ja määritelmää koskevat säännökset sekä julkisen palveluvelvoitteen suhde julkiseen hallintotehtävään pitäisi lisätä esitykseen.

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan tiedoksiantomenettelyyn liittyviä tehtäviä pitäisi tarkentaa. Postilaatikoiden sijainnin osalta lausunnossa todetaan, että sijainnin määrittelyllä on todellisia vaikutuksia postinsaajan

kannalta. Postinsaajien kuulemisella tai ennakkollisen tiedonsaannin varmistamisella parannettaisiin postinsaajien oikeuksia. Asiasta tulisi säätää laissa, jolloin menettely ei jäisi postiyrityksen vapaaehtoisuuden varaan.

Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoi lausunnossaan, että postitoiminnan ja jakelukäytäntöjen muuttuessa sekä digitalisaation merkityksen kasvaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja muun tietosuojalainsäädännön vaatimusten toteutuminen turvataan. Tietosuojavaltuutetun toimisto kiinnitti huomiota siihen, ettei esityksessä ole erikseen arvioitu lain suhdetta ja sen vaikutuksia yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Arviointi pitää tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan tehdä muita perusoikeuksia vastaavasti, vaikka esityksessä ei merkittävästi ehdotettaisi henkilötietojen suojan tasoa koskevia muutoksia. Ehdotetun 18 c §:n viranomaisen tiedonsaantioikeuden osalta tietosuojavaltuutetun toimisto korosti tarvetta selkeälle ja yksiselitteiselle sääntelylle silloin, kun oikeuden toteuttamiseen voi liittyä myös henkilötietojen käsittelyä. Tiedonsaantioikeuden perusteella käsiteltävien henkilötietojen tulee olla asianmukaisia, olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa käsittelyn tarkoituksiin. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää myös käsittelyn oikeusperusteeseen.

Aikakausmedia ry totesi täydentävänsä Medialiitto ry:n yksityiskohtaisempaa lausuntoa. Aikakausmedia ry painotti, että aikakausmedioiden vahvuudet kytkeytyvät jatkossakin painettuihin lehtiin. Kustannustehokkaalla fyysisellä jakelulla voidaan ennustaa olevan niille keskeinen merkitys pitkälle tulevaisuuteen. Aikakausmedia ry toteaa, että osalle lehdistä jakelupäivien kelluttaminen saattaisi helpottaa kustannuspainetta, kun taas osalle viikkolehdistä kiinteillä ja valtakunnallisilla jakelupäivillä on erittäin tärkeä merkitys. Pääsy jakeluverkkoon tulisi olla tarjolla viikkolehdistä vähintään kiinteinä viikonpäivinä.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom piti lausunnossaan postilain uudistamista välttämättömänä. Traficom kannatti kolmipäiväiseen jakeluun siirtymistä ja totesi, että viisipäiväisen jakeluverkon ylläpito muodostuu kalliiksi ja tehottomaksi. Ilmoitusvelvollisuuden osalta Traficom totesi, että jakelu- ja keräilypäiviä koskevan sääntelyn tulisi olla tukialueiden ulkopuolella riittävän joustavaa. Jatkovalmistelussa tulee varmistaa, että yleispalveluyrityksen asettaminen erilaiseen tilanteeseen jakelupäivien osalta on riittävästi perusteltu. Traficomin mukaan postilain 75 §:n mukaisia pakkokeinoja tulisi selkeyttää julkisen palveluvelvoitteen toteutumisen valvonnan osalta. Traficomin mukaan tulisi vielä harkita sitä, että jakelutuen taustalle tehtävä markkina-analyysi olisi itsenäinen hallintopäätös. Ehdotettu sääntely poikkeaisi muusta lainsäädännöstä. Markkina-analyysi olisi osa tukipäätöstä, joka puolestaan olisi kokonaisuudessaan valituskelpoinen. Jos markkina-analyysin katsotaan olevan itsenäinen hallintopäätös, tulisi esitykseen lisätä säännökset sen lainvoimaisuuden vaikutuksista ja tilanteesta, jossa päätöksestä on valitettu.

Traficom kannatti lausunnossaan kilpailutusvelvollisuudesta luopumista. Traficomien mukaan kilpailutuksesta ei saataisi hyödyllistä sen järjestämistä tai ehtoja koskevan lainsäädännön muutoksilla. Traficomien lausunnon mukaan jakelun vähimmäistasosta tulee säätää nykyistä tarkemmin. Minimitasosta päättäminen saaristoalueilla on jäänyt pitkälti valvontaviranomaisen tulkintakäytännön varaan. Erityisen tulkinnanvaraista nykyisissä on se, millaisia saaristoalueita voidaan pitää postilain tarkoittamina vaikeakulkuisina alueina. Tarkemmat säännökset saariston jakelun minimitasosta lisäävät Traficomien mukaan avoimuutta ja oikeusvarmuutta. Traficom kannatti lausunnossaan ehdotusta, jonka mukaan vaikeakulkuisuudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Traficom kannatti lausunnossaan myös yleispalvelun hinnoittelun selkeyttämistä ja postilaatikoiden sijaintitietojen maksutonta luovutusta. Postin perimää maksua ei voida pitää kohtuullisena muiden postiyriyten kannalta, kun huomioidaan Postin valta päättää postilaatikoiden sijainnista. Postinsaajien kannalta muutos osaltaan varmistaisi virheettömän jakelun toteutumisen. Traficom ilmoitti kannattavansa myös muita postilakiin ehdotettavia muutoksia.

Keskisuomalainen Oyj yhtyi lausunnossaan kaikilta osin Medialiitto ry:n lausuntoon. Lisäksi Keskisuomalainen Oyj painotti viisipäiväisen jakelun ja riittävän jakelutason turvaamisen olevan Keskisuomalainen-konsernin lehtien ja yleisesti kotimaisen kaupallisen lehdistön elinvoimaisuuden kannalta ratkaisevaa. Keskisuomalainen Oyj katsoi, että kolmipäiväiseen jakeluun siirryttäessä jakelupäivien ja kilpailutettavien alueiden tulee olla kiinteitä, yhtenäisiä ja samat viikottain kaikkialla Suomessa.

Valtioneuvoston kanslia ilmoitti arvioineensa asiaa nimeomaisesti omistajaohjauksen näkökulmasta. Valtioneuvoston kanslia kannatti lausunnossaan jakelupäivien keventämistä ja sanomalehtijakelun tukemista. Valtioneuvoston kanslia viittasi lausunnossaan esityksen pohjana olevaan työryhmän raporttiin ja totesi tukevansa sitä. Valtioneuvoston kanslia totesi, että jakelutuki on postilain sääntelyn keventämisen rinnalla välttämätön, sillä kirjeiden määrän vähentyessä lehtituotteet joutuvat kantamaan suuremman osan jakeluverkon kustannuksista. Valtioneuvoston kanslian mukaan postilalan murros ole pysähtymässä. Postilain uudistus tulee toteuttaa viipymättä tavoitellen sitä, että muutos saatettaisiin voimaan vuonna 2022.

Valtioneuvoston kanslian mukaan sääntelyn tulee elää ajasa, mutta muutoksilla ei tule kiristää toimialaan kohdistuvaa sääntelyä. Jakelulle ei saisi asettaa kiinteitä päivärajotteita. Yleispalvelun tarjoajan tulisi pystyä täyttämään yleispalveluvelvoite myös jatkossa ilman valtion suoraa tukea. Tämän edellytyksenä on valtioneuvoston kanslian mukaan, että toimijalla on riittävät mahdollisuudet toimintansa joustavaan suunnitteluun. Valtioneuvoston kanslia vastustaa ilmaista sijaintitietojen luovuttamista, sillä se ei ole liiketoiminnallisesti perusteltua. Postilaatikoiden sijaintitietojen keräily, päivittäminen ja ylläpito aiheuttavat yhtiölle merkittäviä vuosittaisia kustannuksia, jotka rahoitetaan liiketoiminnalla saaduista tuloista. Työstä tulisi jatkossakin saada kustannusperusteinen korvaus.

Medialiitto ry kannatti lausunnossaan kiinteitä jakelupäiviä. Lehtien tilaajille, mainostajille ja kustantajille on Medialiitto ry:n mukaan välttämätöntä, että lehti ilmestyy kuluttajalle sovittuna määräpäivänä. Jakelun vuoropäivä- ja vuoroviikkomallit tulisi Medialiitto ry:n mukaaan nimenomaisesti kieltää. Medialiitto ry kannatti sijaintitietojen maksutonta luovutusta. Lisäksi Medialiitto ry edellytti lausunnossaan, että lehtijakelun turvaamisen kannalta keskeisistä uudistuksista säädetään laintasoisesti. Tämä on tärkeää sananvapauden ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. Vaikka laki koskee vain yleispalvelulähetyksiä, on niiden jakeluverkko Medialiitto ry:n mukaan tärkeä myös lehdille.

Medialiitto ry korosti postilain muutoksen olevan erittäin tärkeä hanke sananvapauden ja alueellisen tasa-arvon kannalta. Postilailla ei saa vaarantaa lehtitilausten jatkumista. Lisäksi aikakriittisten kirjeiden jakoaikataulun on oltava ennakoitavissa koko maassa. Postilakiin tulisi tehdä kirjaus myös jakelutuen voimassaolosta. Lisäksi jatkovalmistelussa tulisi varmistaa, että eduskunta sitoutuu myöntämään riittävän budjettirahoituksen lehtijakelun avustamiseksi vähintään jakelutukiasetuksen voimassaolon ajan. Tästäkin tulisi Medialiitto ry:n mukaan tehdä kirjaus postilakiin.

Medialiitto ry:n mukaan soveltamisalasäännöstä tulisi täydentää niin, että koskee sanomalehtiä lain jakelutukea koskevien pykäliden osalta. Medialiitto ry toteaa, että jakelupäivien määrää supistettaessa sääntelyä ei ole perusteltua sitoa yleispalvelun laatustandardiin. Kolmipäiväisen jakelun minimin pitää olla yksiselitteinen. 17 §:n 1 momentin sisällön merkitys korostuu entisestään jakelutukikauden jälkeen, viimeistään vuonna 2028. Silloin haja-asutusalueella olisi tarjolla vain kolme jakelupäivää, mutta ne voisivat vaihdella miten vaan. Keräily- ja jakelupäivien vähentäminen tuo epäselvyyttä laatustandardin tulkintaan ja on käytännössä omiaan pidentämään postilähetysten jakeluaikoja. Medialiitto ry:n mukaan jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää erityistä huomiota jakelujärjestelmän selkeyteen. Lisäksi valmistelussa tulisi tarkastella jakelupäivien vaikutusta esimerkiksi sanomalehtien uutistoimintaan tai mainos- ja tilausmyyntiin.

Medialiitto ry:n näkemyksen mukaan postilakiluonnoksen mahdollistama jakelupäivien vuoropäivämalli ei todellisuudessa johtaisi merkityksellisiin kustannussäästöihin. Sen sijaan vuoropäivämallissa olisi kysymys lähinnä Postin työsuhteiden optimoinnista. Medialiitto ry:n mukaan ilmastoystävällistä olisi yhdistää kaksi päivittäistä jakokertaa varhaisjakelualueilla yhteen varhaiseen jakokertaan. Medialiitto ry:n mukaan yleispalvelun tarjoajan ilmoitusvelvollisuuden osalta kuuden kuukauden määräaika on liian lyhyt ja sen pitäisi olla vähintään 12 kuukautta, jolloin lehdillä olisi kunnolla aikaa sopeutua muutoksiin. Medialiitto ry painotti, että jakelupäivien muutokset olisi tehtävä keskitetysti kerran vuodessa, jolloin vältettäisiin jatkuva muutostila. Lisäksi ilmoitusvelvollisuutta tulisi arvioida suhteessa lehtiin. Medialiitto ry:n mukaan jakelupäivien tulisi olla kiinteitä ja niiden määrittely tulisi kirjata Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi. Näin varmistettaisiin lehtikustantajien ja tilaaja-asiakkaiden oikeusvarmuuden toteutuminen ja toiminnan ennustettavuus. Lisäksi Medialiitto ry huomautti, että jakelupäiviä määritettäessä kaikkia osallisia tahoja tulisi kuulla

syrijimättömästi. Medialiitto ry kannatti nykyisen kilpailutusvelvoitteen poistamista.

Jakelutuen osalta Medialiitto ry kannatti ehdotuksen mukaista kahden vuoden kilpailutusjaksoa sekä jakelutuen kohdentamista varhaisjakeluverkkojen ulkopuolisille alueille. Medialiitto ry:n näkemyksen mukaan postilakiin ja vähintään hallituksen esitykseen tulisi selkeästi kirjata, että postilain 18 a §:n ja ja jakelutukiasetuksen tavoitteena on varmistaa lehtien jakelutuki vähintään vuoden 2027 loppuun saakka. Medialiitto ry toteaa, että avustuksen yeiset edellytykset tulisi asettaa tavalla, joka aidosti mahdollistaa ja lisää kilpailua jakelutoiminnassa. Samalla tulisi varmistaa, että jakeluyritysten lisäksi esimerkiksi kuljetusyrietykset voisivat osallistua kilpailutukseen ja saada avustusta. Ehdot eivät Medialiitto ry:n mukaan saa estää uusien alalle tulevien mahdollisuutta osallistua kilpailutukseen. Lisäksi kilpailutettava palvelutehtävä tulee määritellä huolellisesti lainsäädännössä. Medialiitto ry:n mukaan avustuksen alaisen jakelun jakeluaika tulisi kirjata postilakiin. Laintasoinen kirjaus jakeluaikasta on tärkeä sananvapauden ja alueellisen tasa-arvon turvaamiseksi. Medialiitto ry ehdotti lausunnossaan jakeluaajan takarajan kirjaamista lakiin myös yleispalvelutuotteiden osalta. Takarajan kirjaaminen postilakiin turvaisi kansalaisten sananvapautta ja edistäisi alueellista tasa-arvoa.

Medialiitto ry kannatti lausunnossaan yleispalvelun hinnoittelua koskevia kirjauksia sekä postinumerojärjestelmän pitämistä julkisena hallintotehtävänä. Tasapuolisuuden vuoksi Medialiitto ry kuitenkin ehdotti, että postinumerojärjestelmän ylläpito ja kehittäminen siirrettäisiin Postilta Liikenne- ja viestintävirastolle. Lisäksi Medialiitto ry kannatti postilaatikoiden sijaintitietojen maksutonta luovutusta. Muutos on Medialiitto ry:n mukaan omiaan madaltamaan alalle tulon kynnystä ja poistamaan toimijoiden päällekkäistä työtä.

Kuluttajaliitto ry kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että osalla kuluttajista ei ole puuttuvien digitaalisten taitojen tai teknologian hankintaan tarvittavien taloudellisten puutteiden vuoksi mahdollista siirtyä täysin digitaalisiin informaatiokanaviin. Esityksessä pitäisi huomioida sellaisten ryhmien tarpeet, jotka eivät käytä digitaalisia välineitä. Kuluttajaliitto ry totesi kolmipäiväisen jakelun riittävyyden jakavan mielipiteitä. Muutosten vaikutusten ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä. Joka tapauksessa kansalaisten viranomaisille lähettämät kirjeet ja niiden viivästyminen voivat vaikuttaa merkittävästi yksityishenkilöiden asemaan. Lisäksi Kuluttajaliitto ry nosti esiin tarpeen lakiin sisältyvien määräaikaisten tarkastelulle ehdotettujen muutosten valossa.

Kuluttajaliitto ry:n mukaan kuluttajia on informoitava keräily- ja jakelupäivistä ajoissa huomioiden se, ettei kotisivuilla oleva tieto tavoita kaikkia. Kuluttajaliitto piti hyvänä sitä, ettei erityispostinjakelua koskevia säännöksiä ole muutettu. Lisäksi Kuluttajaliitto ry toivoi mahdollisen yleispalveluvelvoitteen keventymisen näkyvän tulevaisuudessa parantuneena palvelun laatuna. Kolmipäiväiseen jakeluun siirtymisen

jälkeen postin kulkunopeutta ja siihen liittyviä ongelmia pitää seurata ja niihin tulee tarvittaessa puuttua.

Palvelualojen työnantajat Palta ry kannatti lausunnossaan yleispalvelun keventämistä ja totesi, ettei ole syytä ylläpitää kohtuuttomia velvoitteita jakelumäärien laskiessa dramaattisesti. Palta ry totesi olevan tärkeää, että kirjekakelu säilyy markkinaehtoisena ilman valtion tukea. Palta ry piti yleispalvelun tarjoajan ilmoitusvelvollisuutta ongelmallisena. Jakelupäivien sitominen tiettyihin päiviin voi johtaa osa-aikaistuksiin ja rajoittaisi kokoaikaisen työn tarjoamista. Kuuden kuukauden ilmoitusvelvollisuutta voidaan pitää Palta ry:n mukaan tarpeettomana velvoitteena yleispalvelulle. Palta ry ilmoitti lausunnossaan vastustavansa ehdotusta siitä, että yleispalvelun tarjoajan olisi tarjottava postilaatikoiden sijaintia koskevat tiedot maksutta muille postiyrityksille. Palta ry:n mukaan tietojen jakamisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja sopimuksiin. Maksuttomuus tarkoittaisi, että toimintaan ei ole kannustimia investoida jatkossa. Tietojen luovuttamista ilmaiseksi voitaisiin pitää kilpailuoikeudellisesti syrjivänä.

Posti Group Oyj totesi lausunnossaan, että esitetyt näkemykset posti- ja jakelumarkkinan nykytilanteesta, kannattavuudesta ja tulevasta kehityksestä vastaavat pitkälti Postin omaa arvioita. Paperipostin määrä on supistunut Suomessa ja kehityksen ennakoitaan jatkuvan. Laskevien volyymien takia Posti on siirtynyt koko maassa jakelumalliin, jossa tiistain ja perjantain jakelupäivät ovat ns. kevennettyjä jakelupäiviä. Alan murroksesta huolimatta Postin jakelujen laatu on pysynyt tilastojen mukaan hyvällä tasolla. Posti huomautti, että yleispalvelu koski vuonna 2020 vain noin kolmea prosenttia Postin kaikista jakeluista. Tammi-syyskuussa yleispalveluvelvoitteen alaisen toiminnan osuus oli laskenut 2,5 prosenttiin. Posti kannatti lausunnossaan siirtymistä kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun, koska kirjemäärien voimakkaan laskun takia viisipäiväiselle yleispalvelulle ei enää ole asiakaskysyntää, tarvetta eikä kannattavuusedellytyksiä.

Posti totesi sen velvoitteiden keventämisen olevan välttämätöntä, koska Postin odotetaan toimivan markkinaehtoisesti vapaassa kilpailussa ja yhtä tehokkaasti kuin yksityiset yhtiöt. Posti ei myöskään saa julkista tukea toimintaansa toisin kuin muut pohjoismaalaiset ja eurooppalaiset postit. Posti katsoi jakelupäivien vähentämisellä olevan myös myönteisiä vaikutuksia energiatehokkuuden ja ilmaston kannalta, koska jakelukertojen vähentämisellä ja tehostamisella voidaan myös alentaa merkittävästi ympäristön kuormitusta. Posti katsoi lausunnossaan, ettei yleispalvelujakelua tulisi sitoa kiinteisiin viikonpäiviin tai kellonaikoihin. Kolmipäiväinen jakelu on jo nykyisin ollut mahdollista varhaisjakelualueilla, eikä näitä jakelupäiviä ole määritelty postilaissa. Kiinteät jakelupäivät ja kellonaikaan sidotut jakeluvaatimukset estäisivät kokoaikaisen jakelutyön tarjoamista henkilöstölle ja johtaisivat merkittäviin osa-aikaistuksiin. Posti huomautti, että henkilöstön osa-aikaistaminen olisi vastoin valtiosihteerityöryhmän raportin ja Postin tahtotilaa.

Posti totesi lausunnossaan, ettei siirtymisellä kolmipäiväiseen jakeluun ja keräilyyn ole vaikutuksia yleispalvelukirjeiden kulkunopeuteen.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 4 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@gov.fi kirjaamo.lvm@gov.fi
----------------------------------	--	--	----------------------	--

Esitysluonnoksessa on Postin mukaan virheellisesti arvioitu, että muutos hidastaisi yleispalvelukirjeiden kulkua päivällä tai kahdella. Viranomaiskirjeiden osalta Posti huomauttaa, että ne kuuluvat kaupallisen sopimusjakelun piiriin ja Posti jakaa nämä tuotteet täysin asiakkaiden kanssa sovitun palvelulupauksen mukaisesti. Posti kannatti lausunnossaan myös nykyisen hankintamenettelyn kumoamista tarpeettomana.

Luonnoksen 17 a §:ään liittyen Posti ilmoitti, ettei se kannatta yleispalvelun tarjoajan ilmoitusvelvollisuutta. Posti piti tätä vaatimusta sääntelyn kiristyksenä, sillä myös nykyinen postilaki mahdollistaa yleispalvelun kolmipäiväisenä ilman viikonpäivien määrittelyä. Postin mukaan ilmoitusvelvollisuus vaikeuttaisi päivittäistä operatiivista postitoimintaa ja heikentäisi Postin mahdollisuuksia tarjota asiakkailleen laadukkaita ja joustavia jakelupalveluja. Postin mukaan säännös ja sen perustelut jättävät epäselväksi, mitä jakelua ja keräilyä velvollisuus koskisi. Posti katsoi, ettei ilmoitusvelvollisuus voi koskea yleispalvelun tarjoajan markkinaehtoisten lähetysten jakelupäiviä. Lisäksi ilmoitusvelvollisuus on Postin mukaan tarpeeton yleispalvelukirjeille, joiden osuus on vain 2-3 % kaikesta postista. Varhaisjakelualueiden ulkopuolella yleispalvelukirjeiden jakelupäivien ilmoittaminen Traficomille on Postin mukaan perusteltua kilpailutuksen järjestämisen vuoksi. Säännöstä tulisi Postin mukaan täsmentää koskemaan vain varhaisjakelualueiden ulkopuolisia alueita ja ainoastaan yleispalveluun kuuluvia lähetyksiä sekä lyhentää ilmoitusaikaa 3-4 kuukauteen.

Esitys sisältää myös ehdotuksen Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta olla hyväksymättä muutoksia jakelupäiviin. Perusteluissa ei ole käsitelty tämän ehdotuksen tarpeellisuutta eikä niitä kriteereitä, joiden perusteella Liikenne- ja viestintävirasto voisi olla hyväksymättä Postin ilmoittamat jakelupäivät. Posti vastusti lausunnossaan tätä Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotettua oikeutta ja katsoi sen rajoittavan Postin elinkeinovapautta. Sääntely ei täytä perusoikeuksien rajoittamisen edellyttämää täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimusta. Posti on vakiintuneesti tiedottanut jakelupäiviä koskevista muutoksista kyseessä olevan alueen postinsaajia. Lisäksi Posti valmistelee parhaillaan verkkopalvelua, josta postinsaajat voisivat helposti tarkastaa oman postinumeroluunsa jakelupäivät. Tästä johtuen Posti katsoi, että ehdotettu Liikenne- ja viestintäviraston oikeus antaa määräyksiä siitä, kuinka yleispalvelun tarjoajan on ilmoitettava keräily- ja jakelupäiviä koskevista muutoksista alueen kotitalouksille, on tarpeeton.

Esitysluonnoksen 18 a §:n osalta Posti katsoi lausunnossaan, että tukikausi pitäisi kilpailuttaa vähintään kolmeksi vuodeksi esityksessä ehdotetun kahden vuoden sijaan. Tätä Posti perusteli jatkuvuuden takaamisella henkilöstölle ja lehtitaloille. Posti katsoi, että asetuksen tulisi olla voimassa 31.12.2029 saakka. Postin mukaan Liikenne- ja viestintävirastolle esitetty mahdollisuus asettaa yleispalvelun tarjoajalle viisipäiväinen jakeluelvoite niille alueille, joille ei saada avustuksen kilpailutuksessa tarjouksia tai alueille, jotka putoavat varhaisjakelun piiristä tukikauden aikana on ristiriidassa esityksen tavoitteiden kanssa. Viisipäiväisen yleispalveluelvoitteen säilyminen tulisi Postin mukaan

kalliiksi alueen kuluttajille, koska he joutuisivat maksamaan kireän velvoitteen takia nousevat sanomalehtien tilaushinnat.

Postilaatikoiden sijaintitietojen maksullisuuden osalta Posti katsoi lausunnossaan, että esitetty luovutusvelvollisuus loukkaa perustuslaissa turvattua omaisuuden suojaa. Postilaatikoiden sijaintitietojen ylläpitämisestä aiheutuu Postille vuosittain noin miljoonan euron kustannukset, jotka rahoitetaan täysin liiketoiminnasta saaduilla tuotoilla. Posti ehdotti, että velvollisuus määritellä postilaatikoiden sijainti annettaisiin Liikenne- ja viestintävirastolle. Saaristoalueiden vaikeakulkuisuuden määrittelyn osalta Posti kannatti lausunnossaan sitä, että vaikeakulkuisuuden määrittelmää täsmennetään. Posti katsoi lausunnossaan Liikenne- ja viestintäviraston tulkinnan vaikeakulkuisista saarista olevan liian joustamaton.

Yleispalvelun hinnoittelua koskien Posti ehdotti lausunnossaan, että kohtuullisen liikevoiton tarkastelu tapahtuisi yleispalvelutuotteiden osalta kokonaisuutena, eikä tuotekohtaisesti. Tiedoksiantomenettelyn osalta Posti totesi lausunnossaan, että esityksessä on käsitelty kattavasti tiedoksiantomenettelyä koskevaa tilannetta ja siihen liittyviä tulkintaongelmia. Posti piti esitettyä juridista arviota oikeana ja kannatti sitä, että virkavastuu täsmennettäisiin koskemaan vain viranomaisen tiedoksiantomenettelyyn liittyvää saantitodistuskirjeen luovuttamista. Postinumerojärjestelmän ylläpitämisen kohdalla Posti katsoi lausunnossaan, ettei kyseessä ole perustuslain 124 §:n mukainen julkinen hallintotehtävä. Postinumerojärjestelmän ylläpidossa on Postin mukaan ensisijaisesti kyse lainsäädännössä määritellystä infrastruktuurin palvelusta, eikä siihen liity velvoittavien määräyksien antamista tai päätöksentekoa toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta. Esitys jättää myös Postin mukaan epäselväksi sen, mitkä olisivat sellaisia postinumerojärjestelmän ylläpitotehtäviä, joihin rikosoikeudellinen virkavastuu liittyisi.

PPP Finland ilmoitti tukevansa Medialiitto ry:n lausuntoa.

Jakeluyhtiö Suomi Oy (JYS) totesi lausunnossaan, että postilain muutosehdotukset perustuvat keskeisesti tarpeeseen tukea Postin toimintaedellytyksiä yleispalvelun tarjoajana muuttuvassa toimintaympäristössä. JYS pitää tärkeänä, että arvioitaessa postilain muutostarpeita huomiota kiinnitetään myös postilain tavoitteeseen edistää kilpailun syntymistä ja jakelupalveluiden kehittymistä. JYS kannatti lausunnossaan sitä, että jakelupäiviä kevennettäessä varhaisjaeluverkkojen ulkopuolella otettaisiin käyttöön määräaikainen valtionavustus. JYS:n mukaan on tärkeää huolehtia siitä, että avustus on sille säädettyjen kriteerien täytyessä tasapuolisesti myös muiden kuin Postin käytettävissä.

JYS piti lausunnossaan hyvänä Liikenne- ja viestintävirastolle esitettyä oikeutta asettaa yleispalvelun tarjoajalle viisipäiväinen yleispalveluveloite alueille, joille ei kilpailutuksessa saada tarjouksia tai alueille, jotka muutoin jäävät pois varhaisjakelun piiristä kesken tukikauden. JYS katsoi lausunnossaan, että yleispalveluveloitetta kevennettäessä on tärkeää

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 4 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@gov.fi kirjaamo.lvm@gov.fi
----------------------------------	--	--	----------------------	--

turvata se, ettei Posti käytä sille koituvia kustannussäästöjä epäasiallisesti hyväkseen kilpailuilla markkinoilla. JYS katsoi, että hankintamenettelyn säilyttäminen olisi perusteltua. Kilpailutus johtaisi tehokkaammin sillä tavoiteltuihin lopputuloksiin, jos yleispalvelun tarjoaja sisällyttäisi kilpailutuksen piiriin jakelutuotteita siinä laajuudessa, että tuotteet ja niiden volyymit mahdollistaisivat kannattavan jakelutoiminnan ja siten aidon kilpailun syntymisen. JYS katsoi, että esityksessä olisi syytä arvioida laajemman hankintamenettelyn mahdollisuutta ja hyötyjä.

Yleispalvelun tarjoajan ilmoitusvelvollisuuden osalta JYS huomautti, että Postin markkina-aseman johdosta useat toimijat joutuvat ottamaan Postin mahdolliset jakelupäivämuutokset annettuina ja mukauttamaan omaa toimintaansa muutosten seurauksena. JYS piti tärkeänä, että Postin mahdollisten jakelupäivämuutosten vaikutuksia seurataan ja niihin puututaan tarvittaessa. JYS totesi lausunnossaan myös, että postinumerojärjestelmän ylläpito ja hallinnointi Postin toimesta on omiaan estämään kilpailun syntymistä jakelumarkkinoilla. JYS esitti, että esityksessä arvioitaisiin vielä mahdollisuutta siirtyä muussa, kuin Postin hallinnassa olevaan postinumerojärjestelmään. Vähintäänkin nykyiseen järjestelmään liittyvät epäkohdat tulisi huomioida ja huolehtia siitä, että valvontaviranomaisella on riittävät oikeudet puuttua mahdollisiin kilpailua rajoittaviin menettelytapoihin.

JYS piti lausunnossaan erittäin hyvänä sitä, että Postilla olisi jatkossa velvollisuus antaa toiselle postiyritykselle maksutta tiedot postilaatikoiden tarkasta sijainnista. Tähän asti Posti on suostunut toimittamaan postilaatikon sijaintikoordinaattien sijasta vain laatikon osoitetiedon, joka ei läheskään aina vastaa postilaatikon tosiasiallista sijaintia. Tämä on ollut omiaan heikentämään kilpailevien jakeluyritysten toiminnan laatutasoa ja tehokkuutta. JYS totesi lisäksi, että sijaintitietojen ohella muunkin datan avoimuus on keskeinen tekijä postin jakelumarkkinoiden kilpailuedellytysten turvaamisessa ja sen myötä postinsaajien ja -lähettäjien palvelutasojen ja oikeuksien edistämässä. JYS toivoi, että postilaissa säädettäisiin kattavasti Postin velvollisuudesta luovuttaa jakelun kannalta tarpeelliset tiedot muille jakeluyrityksille.

JYS piti lausunnossaan tarkoituksenmukaisena sitä, että postiyrityksen toimitusehtojen ja hinnaston julkaisemisvelvollisuus koskisi vain yleispalvelutuotteita. JYS kuitenkin huomautti, että Postilla on JYS:n käsityksen mukaan määräävä markkina-asema myös muiden tuotteiden osalta, minkä johdosta Postin hinnaston, hinnoittelun ja toimitusehtojen tulee olla läpinäkyviä ja syrjimättömiä myös muiden, kuin yleispalveluluvelutuotteiden osalta. Tästä olisi JYS:n mukaan mainittava hallituksen esityksen perusteluissa. Lausuntonsa loppuksi JYS ilmoitti kannattavansa lokerikkojakelun edistämistä, vaikka sitä ei ole käsitelty esitysluonnoksessa.

Suomen Journalistiliitto ry katsoo lausunnossaan jakelutuen olevan ehdoton edellytys kolmipäiväiseen jakeluun siirtymiselle. Suomen Journalistiliitto ry kannatti kiinteitä jakelupäiviä ja totesi, että kaikkien lukijoiden tulee saada lehtensä samana päivänä. Yleispalvelun tarjoajan

ilmoitusvelvollisuudeta on erityisesti huolehdittava. Suomen Journalistiliitto ry huomautti, että Suomi tarvitsee johdonmukaisempaa viestintäpolitiikkaa.

Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry totesi ehdotettujen muutosten olevan selkeä heikennys niin postinsaajille kuin -lähettäjiille. PAU ry totesi, että esityksen perusteluista huolimatta osa kansalaisista on edelleen riippuvaisia viisipäiväisestä jakelusta. Postipalvelut ovat osa peruspalveluinfraa, joiden saatavuutta pidetään usein itsestäänselvyytenä. PAU ry totesi kolmipäiväiseen jakelun olevan esityksen isoin asian alan henkilöstön kannalta. Siirtymisen kolmipäiväiseen jakeluun arvioidaan tarkoittavan 600 – 900 henkilövuoden vähennystarvetta jakelutyötä tekevästä henkilöstöstä. Tämän lisäksi uhkana on PAU ry:n mukaan jakeluhenkilöstön osa-aikaistaminen.

PAU ry:n mukaan, jotta Postin kanssa jo sovitulla jakelumalleilla voitaisiin taata kokoaikatyötä myös kolmipäiväiseen jakeluun siirtymisen jälkeen, jakelupäivät eivät saisi olla kiinteitä. Sidottujen jakelupäivien seurauksena tarjolla olisi PAU ry:n mukaan vain osa-aikatyötä, joka ei matalapalkkaisella alalla elätä. Suuri työntekijöiden vaihtuvuus näkyisi PAU ry:n mukaan heikentyneinä postipalveluina ja lisääntyvä osa-aikatyö nostaisi valtion kustannuksia sovitellun päivärahan muodossa. PAU ry oli lausunnossaan tyytyväinen siihen, ettei jakelu- ja keräilypäiviä oltu sidottu tiettyihin viikonpäiviin. PAU ry:n mukaan jatkovalmistelussa tulisi vielä harkita viisipäiväisen keräilyn säilyttämistä. Viisipäiväisen keräilyn säilyttämisen ei pitäisi PAU ry:n mukaan olla kustannustekijänäkään mahdollon. PAU ry:n mukaan ilmoitusvelvollisuutta koskevan ehdotuksen vaikutuksia on haastava ennakoida, mutta lähtökohtaisesti sen ei nähdä olevan ongelma, kunhan velvollisuudella ei ole negatiivisia vaikutuksia kokoaikatyön tarjontaedellytyksiin.

PAU ry ilmoitti lausunnossaan tukevansa kilpailuvelvollisuudesta luopumista. Postinumerojärjestelmää koskevan rikosoikeudellisen virkavastuun osalta PAU ry totesi, että edellytyksenä tällaiselle vastuulle tulee olla henkilöiden riittävä perehdytys ja perehdytyksen toteutumisen valvonta viranomaisen toimesta. Postilaatikoiden sijaintitietoja koskevan ehdotuksen osalta PAU ry totesi, että kyseessä olisi selkeä kilpailuetu muille postiyrityksille. Jos mainittu muutos tehdään, postilaatikoiden sijaintia koskevat tehtävät tulisi siirtää Liikenne- ja viestintävirastolle. Kilpailu ei saa PAU ry:n mukaan perustua siihen, että osa alan yrityksistä saa kilpailuetua maksuttomilla palveluilla verrattuna yleispalvelun tarjoajaan.

PAU ry:n mukaan jakeluoperaattoreiden tapa merkitä lähetyksensä ei ole riittävä postin vastaanottajien kannalta. Väärin jaettujen lähetysten toimittaminen oikealle yhtiölle vaatii vastaanottajalta toimia, jotka joko johtavat siihen, että väärin jaettuja lähetyksiä ei toimiteta eteenpäin tai ne toimitetaan Postille. Postin vastaanottajan tulee saada tietää nykyistä paremmin se, kuka heille jätetyn lähetyksen on jakanut. Väärin jaetun lähetyksen toimittaminen ei saa vaatia sellaisia toimia, jotka johtavat ennemmin lähetyksen tuhoamiseen, kuin sen edelleen toimittamiseen. PAU ry toteaa, että luotettavien ja laadukkaiden postipalveluiden toteuttaminen vaatii ammattitaitoista henkilökuntaa. Postilain muutos

ratkaisee sen, pysyykö alalla osaavaa henkilöstöä tuottamassa luotettavia postipalveluita.

HYMY-verkosto (Hyvän elämän edellytysten varmistaminen maaseutualueilla) totesi lausunnossaan, että kolmipäiväinen jakelu voi asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan. Viranomaispostin perilletulon ajankohdan osalta ihmisten yhdenvertaisuus ja oikeusturva tulisi huomioida. Postin saavutettavuuden tulee olla kaikkien oikeus. HYMY-verkoston mukaan kohtuuton poikkeusaika tulisi välttää asettamalla takaraja tilanteisiin, joissa yleispalvelun tarjoaja joutuu käynnistämään viisipäiväisen jakelun alueen jäätyä pois varhaisjakeluverkon piiristä. HYMY-verkosto toteaa lausunnossaan, että joustavien jakelupäivien osalta tulisi edellyttää neuvotteluja ilmaislehtien, kunnan ja mainostajien kanssa. Lisäksi HYMY-verkoston mukaan monipaikkaisuuteen tulee kiinnittää huomiota ja huomioida myös vapaa-ajan asukkaiden tarpeet mm. postilaatikoiden sijainnin ja postinjakelutarpeiden osalta.

Suomen Yrittäjät korosti lausunnossaan sitä, että markkinoille luodaan edellytykset, jotka mahdollistavat jakeluyrityksille kannattavan liiketoiminnan harjoittamisen, eivätkä toisaalta heikennä Postin palveluita käyttävien yritysten asemaa. Suomen Yrittäjät totesi, että vaarana yleispalveluvelvoitteen keventämisessä on palvelun tason heikentyminen ja epätasa-arvon syventyminen. Yritysten toimintamahdollisuuksien turvaamiseen liittyy kiinteästi myös toimiva ja luotettava jakelu. Suomen Yrittäjät kannatti lausunnossaan yleispalveluvelvoitteen piiriin kuuluvien lähetysten jakelun kilpailuttamista ilman nykyisen lain alueellisia rajoituksia. Yksinoikeus jakeluun ei edistä markkinan avautumista tai jakelutoiminnan tehostumista. Haasteisiin pitäisi löytää pitkän aikavälin ratkaisuja.

Koti-Lappi käsitteli lausunnossaan pääosin jakelutukea ja totesi, että postilain uudistuksen uhkana on jakelupalvelun heikkeneminen, alueiden epätasa-arvon syveneminen ja paikallislehdistön näivettyminen.

Keskuskauppakamari piti lausunnossaan postilain uudistamista välttämättömänä, koska postilaki ei nykyisellään huomioi riittävällä tavalla muuttunutta toimintaympäristöä ja on jäänyt jälkeen muiden maiden kehityksestä. Keskuskauppakamari yhtyi ehdotukseen siitä, että yleispalvelun osalta siirrytään kolmipäiväiseen jakeluun. Keskuskauppakamari piti jakelumarkkinoiden monipuolistumista, palveluiden kehittymistä ja kilpailun lisääntymistä kannatettavina tavoitteina.

Keskuskauppakamari vastusti lausunnossaan jakelupäivien kirjaamista lakiin ja kannatti asiakaskohtaisen joustavuuden mahdollistamista. Keskuskauppakamari katsoi lisäksi, että on tärkeää varmistaa tasapuoliset kilpailuedellytykset jakelumarkkinoilla. Koska kirjekakelu on avattu kilpailulle, ei kilpailua tulisi vääristää sääntelemällä Postin toimintaa suhteessa kilpailijoihin. Postilaatikoiden sijaintitietojen osalta Keskuskauppakamari katsoi olevan tärkeää, että sijaintitiedot ovat kilpailijoiden käytettävissä. Ottaen huomioon Postille vuosittain syntyvät kustannukset postilaatikoiden sijaintitietojen päivittämisestä ja

ylläpitämisestä, tulisi Postin voida periä tietojen luovuttamisesta kustannusperusteinen maksu.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry korosti lausunnossaan sitä, että yrittäjien tasavertaiset ja kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet tulee tulevaisuudessa turvata postipalveluiden osalta koko maassa. Ehdotetun uuden 18 c §:n (viranoamisten tiedonsaantioikeudet) ja muutettavaksi ehdotetun 39 §:n (jakelussa käytettävät laitteet ja rakennelmat) osalta SKAL ry totesi, että tiedon jakamisessa on tarpeen korostaa kuljetus- ja jakelutietojen yrityssalaista luonnetta. On olennaista huomioida yksityisyydensuojaan ja liikesalaisuuksiin liittyvät kysymykset. SKAL ry vastusti ehdotusta yrityksen tietojen luovuttamisesta maksutta viranomaisille tai muille yrityksille.

Yksityishenkilön lausunnossa katsottiin jakelupäivien harventamisen asettavan ihmiset eriarvoiseen asemaan palvelujen saatavuuden suhteen heidän asuinpaikkansa perusteella. Lausunnossa huomautettiin, etteivät internetyhteydet ole syrjäseuduilla yhtä nopeita kuin kaupunkialueilla ja tämä vaikuttaa osaltaan siihen, kuinka mielellään näiden alueiden ihmiset lukevat uutisia digitaalisessa muodossa. Lausunnon mukaan kirjepostin vähenemistä on kiihdyttänyt Postin toiminta, koska se on muun muassa vähentänyt keräilypisteiden määrää ja nostanut hintoja.

Suomen Kiinteistöliitto ry näki lausunnossaan postilain tarkistamisen tarpeellisenä. Suomen Kiinteistöliitto ry piti tärkeänä postipalveluiden tosiasiallisen saavutettavuuden sekä keräily- ja jakelutiheyden säilyttämistä riittävällä tasolla. Liitto toi esiin sen, että asunto-osakeyhtiöissä on huomattu, ettei yhtökokouskutsujen lain mukainen vähimmäiskutsuaika välttämättä takaa kutsun saapumista riittävän ajoissa.

Jakeluvaihteen osalta Suomen Kiinteistöliitto ry katsoi, että postilain uudistamisen yhteydessä tulisi ensisijaisesti säilyttää viisipäiväinen keräily ja jakelu. Liitto toi esiin mahdollisuuden varhaisjakelun ja postijakelun yhdistämisestä. Näin voitaisiin parantaa postin- ja sanomalehtijakelun kannattavuutta. Suomen Kiinteistöliitto ry huomautti, että vuoden 2017 postilain muutoksen jälkeen viisipäiväisestä jakelusta ja keräilystä on tosiasiallisesti luovuttu osassa Suomea. Tätä on kuitenkin vaikea havaita nykyisen sääntelyn pohjalta ja sääntelyssä olisikin kiinnitettävä huomiota selkeyteen. Suomen Kiinteistöliitto ry katsoi tähän liittyen, että esityksen 17 § on muotoiltu tarpeeksi selkeästi. Suomen Kiinteistöliitto ry katsoi, ettei jakelupäiviä tulisi kirjata suoraan lakiin. Tämä on Suomen Kiinteistöliitto ry:n mukaan huomioitu riittävällä tavalla esityksen 17 §:ssä.

Erityistarpeiden huomioimisen osalta Kiinteistöliitto ry katsoi nykytilan säilyttämisen olevan järkevintä. Liitto piti hyvänä esityksen 43 ja 48 §:n sanamuotoja, koska ikääntyvien ihmisten liikuntakyky vaihtelee yksilöllisesti, eikä terveystietojen esittäminen postipalveluiden saamisen turvaamiseksi ole kohtuullista. Tiedoksiantomenettelyn osalta Suomen Kiinteistöliitto ry tuki ministeriön näkemystä siitä, että virkavastuu täsmennettäisiin koskemaan vain todisteelliseen tiedoksiantomenettelyyn liittyviä tehtäviä sekä saantitodistuspalveluun liittyvien kirjeiden luovuttamista.

Maa- ja metsätalousministeriön saaristoasiain neuvottelukunta

(SANK) kiinnitti lausunnossaan huomiota postilain 18 §:ään, jossa säädetään yleispalvelun tarjoajan oikeudesta poiketa laissa säädetystä keräily- ja jakelutiheydestä. SANK ymmärsi postinjakeluun liittyvät muutostarpeet vaikeakulkuisen saariston osalta. SANK piti hyvänä sitä, että vaikeakulkuisen saariston määritelmää täsmennetään ja sitä, että määritelmä kirjataan lakiin. SANK katsoi, että saaristoa voidaan pitää vaikeakulkuisena ainoastaan siinä tapauksessa, jos saaristoon ei ole lainkaan saaristoliikennettä (yhteysalus-, maantielautta- tai lossiliikennettä).

SANK muistutti, että saaristoliikenneyhteyksien päässä asuu tuhansia saaristolaisia, jotka eivät koe asuvansa vaikeakulkuisessa saaristossa. SANK ehdotti, että postinjakelu saarissa voitaisiin toteuttaa esimerkiksi ostopalveluna saaristolaisten kanssa. SANK katsoi, että jatkossa yhteysalusliikennettä kilpailutettaessa vaatimuksiin tulisi lisätä vaatimus postinkuljetuksesta, koska nykyisin Posti joutuu maksamaan valtion ylläpitämälle yhteysalusliikenteelle postinkuljetuksesta. Tämä ei ole kannatettavaa. SANK kiinnitti lausuntonsa lopuksi huomiota ehdotuksen 1 000 talouden rajoitukseen ja katsoi, että se tulisi laskea 500 talouteen.

Suomen Suoramainonta Oy yhtyi lausunnossaan Medialiitto ry:n ja Keski-suomalainen Oyj:n lausuntoihin. Suomen Suoramainonta Oy totesi, että yleispalvelun kustannusten tulee olla riittävällä tarkkuudella eritelty muusta liiketoiminnasta. Muiden palveluiden epätervettä kilpailua ei saa tukea yleispalvelun ylisuurilla tuotoilla. Suomen Suoramainonta Oy:n mukaan postilaista ei pidä poistaa yleispalvelun tarjoajan velvoitetta julkaista kaikkien palveluidensa hinnastoja. Palveluhinnastot pitäisi julkaista yleispalvelutuotteiden kanssa samaa infrastruktuuria käyttävien tuotteiden osalta läpinäkyvyys- ja kilpailuongelmien estämiseksi. Suomen Suoramainonta Oy toteaa, että osoiterekisterin tiedot huoneistokohtaisten osoitetietojen osalta tulisi avata kaikille jakeluoperaattoreille. Osoiterekisterin tulee sisältää myös osoitteiden paikkatiedot sillä tarkkuudella kuin ne ovat yleispalveluoperaattorilla tällä hetkellä käytettävissä.

Lisäksi postinumerojärjestelmän ylläpito ja kehittäminen tulisi Suomen Suoramainonta Oy:n mukaan siirtää pois yleispalveluoperaattorilta viranomaiselle. Postinumerojärjestelmän tulisi olla avoin aineisto kaikille sitä liiketoiminnassaan tarvitseville. Tietojen käytöstä veloittava kustannus ei kummassakaan tapauksessa saa olla suurempi kuin niiden irroituskulut.

Saamelaiskäräjät kannatti lausunnossaan viisipäiväisen jakelun jatkamista. Saamelaiskäräjät arvioi, että kolmipäiväiseen jakeluun siirtyminen aiheuttaisi haittoja saamelaisten kotiseutualueella, jossa ihmiset asuvat syrjäisillä alueilla pitkien välimatkojen päässä kuntakeskuksista. Posti voi joissain tilanteissa olla ainoa luonteva asiointikanava, jota ihmisillä tulee olla mahdollisuus käyttää ilman, että viranomaisasian käsittely viivästyy tai tiedonsaantimahdollisuudet

heikkenevät. Saamelaiskäräjien mukaan saamelaisväestölle tulisi turvata yhdenvertaiset postipalvelut.

Saamelaiskäräjät painotti sitä, että esityksen tullessa voimaan muutoksesta tiedottamisessa huomioidaan saamelaisväestön tiedonsaantitarpeet ja saamen kielilain (1086/2003) velvoitteet. Postin tulisi tarjota maksutonta neuvontaa sekä tiedoksiantomenettelyä ja postinumerojärjestelmän ylläpitoa koskevia palveluja saameksi saamen kielilain mukaisesti. Saamelaiskäräjät totesi lausunnossaan, että muutoksessa tulisi tarkastella tarkemmin esityksen vaikutuksia demokratian toteutumiseen pääasiassa postin välityksellä tapahtuvissa vaaleissa. Muutoksessa tulisi huomioida myös vaikutukset postiäänestyksen luotettavuuteen ja siihen, miten varmistetaan, että äänestäjien äänestysasiakirjat saapuvat pyydytyssä määräajassa.

Saamelaiskäräjät huomautti, että jo ennen lakimuutosta saamelaisten kotiseutualueella postin kulku on ollut vaihtelevaa. Postinkulun viivästyminen voi aiheuttaa sen, ettei kaikilla ole yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon. Saamelaiskäräjät totesi, että muutokset heikentävät kansalaisten asuinpaikasta riippumatonta tasavertaista tiedonsaantimahdollisuutta. Muutoksia perustellaan digitalisaatiolla ja sähköisillä asiointikanavilla. Saamelaiskäräjät huomauttaa, etteivät sähköiset asiointikanavat ole tosiasiallinen vaihtoehto saamen kielilain mukaiseen viranomaisasiointiin, koska saamenkielisiä sähköisiä viranomaispalveluita ei ole tarjolla. Tällainen rakenne on saamelaisväestöä syrjivä. Saamelaiskäräjät huomioi myös sen, ettei esityksen vaikutuksia ole arvioitu saamelaisväestön ja heidän yhdenvertaisuutensa ja kielellisten oikeuksiensa toteutumisen osalta.

Kuntaliitto piti tärkeänä, että postilakia muutetaan vastaamaan muuttunutta tilannetta. Postinjakelun toimivuus pitää turvata koko maassa myös tulevaisuudessa. Kuntaliiton mukaan asioiden vireilletulo ja käsittely eivät saa viivästyä postinkulun hidastumisen myötä. Ihmisten yhdenvertaisuus ja oikeusturva pitää huomioida. Kuntaliitto piti hyvänä sitä, että vaikeakulkuisen saariston määritelmää täsmennetään. Kuntaliiton mukaan määritelmä vaikeakulkuisesta saaristoalueesta tulisi kirjata asetuksen sijaan lakiin. Kuntaliitto totesi, että digitaalisten palveluiden kehittämisen ohella tulisi kehittää erityisesti harvaan asutulle maaseudulle ja saaristoalueille soveltuvia uusia joustavia ja kustannustehokkaita jakelumuotoja. Monipaikkaisuus pitäisi Kuntaliiton mukaan huomioida esityksessä.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kannatti lausunnossaan yleispalveluvelvoitteen keventämistä ja totesi, ettei viisipäiväiselle jakelulle ole edellytyksiä. EK totesi, että jakelupäivistä säädettäessä on keskeistä se, että päivät määritellään laissa selkeästi ja mahdollisimman yksiselitteisesti siten, että ne luovat ennustettavuutta ja kohtelevat kansalaisia yhdenvertaisesti. EK:n mukaan postilakiin tulisi sisällyttää sanomalehtijakelun kannalta keskeiset uudistukset. Lain tasoinen säätäminen turvaisi alueellisen yhdenvertaisuuden ja sananvapauden tilanteissa, jossa tuen jatkuminen on epävarmaa.

Valtiovarainministeriö katsoi lausunnossaan, että postilain ehdotetut muutokset ovat perusteltuja postipalvelujen kysynnän heiketessä. Vaikka esityksessä on valtiovarainministeriön mukaan pohdittu vaihtoehtoisia toimintatapoja ja niiden vaikutuksia, jäävät mahdolliset kustannukset valtiolle hieman epäselviksi ja niitä tulisi mahdollisuuksien mukaan tarkentaa. Valtiovarainministeriö katsoi lausunnossaan myös, että ehdotettu 18 a § yhdessä asetusluonnoksen 8 §:n kanssa johtaa siihen, että avustusta varten tehtävä kilpailutus hoidetaan talousarviossa päätetyn määrärahan puitteissa. Julkisen talouden suunnitelma ja talousarviopäätökset antaisivat puitteet tuen määrälle, eikä jakelutuesta voisi aiheutua enempää kustannuksia. Mikäli tukialueissa tapahtuisi kesken kilpailutuskausien muutoksia, yleispalvelun tarjoaja velvoitettaisiin tarjoamaan viisipäiväistä postilain mukaista yleispalvelua kyseisillä alueilla. Tämän osalta valtiovarainministeriö katsoi, ettei ole mahdollista arvoida, minkä mittaluokan vaikutuksia tällä voisi olla yleispalvelun tarjoajaan ja voisiko tämä johtaa nettokustannusten korvaamiseen yleispalvelun tarjoajalle.

Lausuntonsa lopuksi valtiovarainministeriö totesi, että lakimuutosten vaikutuksia on tärkeä arvioida ja tarvittaessa on ryhdyttävä jatkotoimenpiteisiin kustannustehokkuutta lisäten.

Kemiönsaaren kunta ilmoitti lausuntonsa olevan sama kuin SANK:in.

Huoltovarmuuskeskus (HVK) totesi lausunnossaan uudistusten taustalla olevien muutostekijöiden olevan ilmeisiä. Digitaaliseen jakeluun siirtyminen edellyttää kansalaisilta kulutuskäyttäytymisen muutosta ja siihen kannustamista. HVK totesi, ettei poikkeusolojen ja vakavien häiriötilanteiden näkökulma näy esityksen perusteluissa ja piti tärkeänä sitä, että postinjakelun oikeudenmukainen saatavuus turvataan koko maassa. Kansalaisten tulee saada tasapuoliset minimipalvelut asuinpaikastaan riippumatta myös normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Minimipalvelukyvyyn tulee myös olla taloudellisesti toteutettavissa.

HVK totesi, että sanomalehtien määräaikaisen jakelutuen myöntämisperusteet ja Liikenne- ja viestintäviraston rooli valtionapuviranomaisena on kuvattu esityksessä selkeästi. HVK toteaa, että jakelun kokonaisuutta koskevassa jatkovalmistelussa tulee huomioida fyysisen jakelukoneiston, logistiikkaketjujen ja tietöekosysteemin turvaaminen kaikissa turvallisuustilanteissa. On tärkeää, että kuljetusten järkevää yhdistelyä tarkastellaan kokonaisuutena.

Turun Seutusanomien mukaan postilain muutoksilla on varmistettava ja turvattava paikallisten tilattavien ja ilmaisjakelussa olevien sanomalehtien kohtuuhintainen jakelu. Turun Seutusanomien mukaan jakelupäivien muutoksen yhteydessä pitäisi huomioida myös pakottavan lisäkustannuksen poisto. Valtio ei voi omilla päätöksillään lisätä omistamansa yhtiön asiakkailleen luomia ylimääräisiä maksuja. Lausunnon mukaan maksulle ei ole löytynyt todellisia kustannuserusteita.

Sanoma Media Finland Oy totesi lausunnossaan yleispalvelutuotteiden jakeluverkon olevan tärkeä myös lähes kaikille lehdille. Yleispalvelutuotteet muodostavat rungon valtakunnalliselle postiverkolle, jossa jaetaan yleispalvelutuotteiden lisäksi yrityskirjeitä, aikakauslehtiä ja sanomalehtiä. Sanoma Media Finland Oy:n mukaan lehdet muodostavat keskeisen osan kansalaisten sananvapauden toteuttamisesta. Uudistuksella ei saa vaarantaa lehtitilausten jatkumista.

Sanoma Media Finland Oy totesi lehtien olevan aikakriittisiä tuotteita ja tuki kiinteitä jakelupäiviä, jotka olisivat samat koko maassa. Jakelupäivien määrittely tulisi jatkovalmistelussa säätää Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi. Muutoksista jakelupäivissä olisi lehtien tilausehdot ja tilaajien odotukset huomioiden ilmoitettava vähintään 12 kuukautta ennen muutosten voimaantuloa. Sanoma Media Finland Oy kannatti postilaatikoiden tarkkojen sijaintitietojen maksutonta luovutusta. Luovutusvelvollisuus mahdollistaisi osaltaan kilpailun syntymisen jakelutoiminnassa.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että julkisen hallintotehtävän osalta viittaukset Postin suorittamiin tehtäviin pitäisi täsmentää niin, että viitattaisiin yleispalvelun tarjoajan suorittamiin julkisiin hallintotehtäviin. Oikeusministeriö yhtyi lausunnossaan laillisuusvalvontakäytännössä esitettyihin kantoihin postilain mukaisten tehtävien arvioinnista systemaattisesti perustuslain 124 §:n kannalta ja piti esitystä näiltä osin sekä hyvän hallinnon että virkavastuun toteutumisen kannalta tarpeellisena. Oikeusministeriön mukaan esityksessä on huomioitu se, että julkisen hallintotehtävän sisältö kiinnittyy perustuslain 124 §:n käsitteistöön ja tulkintaan, ei muuhun lainsäädäntöön. Oikeusministeriö katsoi esitysluonnoksen olevan yhteneväinen eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa tehdyn arvion kanssa. Oikeusministeriö totesi, että postipalveluiden merkitys sananvapauden, oikeusturvan toteutumisen ja luottamuksellisten viestien häiriöttömän välittämisen kannalta olisi hyvä huomioida esityksessä. Lisäksi tulisi huomioida se, että postipalvelut ovat osa sellaista kriittistä infrastruktuuria, jonka on toimittava sekä normaalitilanteen häiriötapauksissa että valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

Oikeusministeriö totesi postidirektiivin pääsäännöstä poikkeamisen kannalta olevan olennaista, että asiaan liittyvä epävarmuus tuodaan selkeästi julki. Oikeusministeriö totesi, että jakelutuen toteutumisen myötä esitetyt muutokset kolmipäiväiseen jakeluun siirtymisestä eivät vaikuta sananvapauden toteutumiseen. Sellaisten tilanteiden osalta, joissa jokin alue jää tukikauden aikana pois varhaisjakeluverkon piiristä, oikeusministeriö piti tarpeellisena arviota siitä, miten viisipäiväiseen jakeluun palaamisesta voitaisiin varmistua mahdollisimman nopeasti.

Oikeusministeriö totesi, että jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota muutosten tiedoksiantoon ja viranomaisasiointiin kohdistuviin vaikutuksiin. Perustelujen todettiin tältä osin olevan ristiriitaisia, epätasomaisia ja hankalasti ymmärrettäviä. Oikeusministeriön mukaan esitykseen on lisättävä selkeä arvio siitä, kuuluvatko viranomaiskirjeet yleispalveluun vai eivät. Tiedoksiantomenettelyn osalta oikeusministeriö

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 4 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@gov.fi kirjaamo.lvm@gov.fi
----------------------------------	--	--	----------------------	--

totesi, että kyseisen julkisen hallintotehtävän sisältö jää epäselväksi ja vaatii tarkennusta. Postilain 21 § sekä keräilyä ja jakelua koskevat säännökset ovat merkityksellisiä viranomaistoiminnassa, sillä monissa hallintoasioissa asiakirjojen lähettäminen ja päätösten tiedoksianto tapahtuu postitse. Yleispalvelun tajoaja huolehtii laissa säädetyn tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta. Ehdotettuja muutoksia tulisi oikeusministeriön mukaan arvioida tarkemmin tiedoksiantomenettelyn postitiedoksiantojen määrän osalta. Myös viranomaisen tiedoksiantoa koskevia erillissopimuksia tulisi käsitellä tarkemmin. Lisäksi tulisi arvioida viranomaiskirjeiden, tiedoksiantomenettelyn, yleispalvelun ja julkisen hallintotehtävän hoitamisen suhdetta toisiinsa. Esityksessä tulisi varmistua siitä, että muutoksilla ei ole vaikutusta tiedoksiannon toteutumiseen. Muutoksia tulisi tarkastella myös perustuslain 21 §:n kannalta.

Oikeusministeriön mukaan sääntelyä ei ole mahdollista perustaa sille, että ihmisten digitaaliset valmiudet paranevat jatkuvasti. Esitystä pitäisi tarkastella suhteessa perustuslain 6 §:ään. Lisäksi oikeusministeriö peräänkuulutti esityksen yhdenvertaisuuteen kohdistuvien tosiasiallisten vaikutusten arviointia. Tiedoksiantomenettelyä koskevan virkavastuun rajaamisen osalta oikeusministeriö totesi, ettei perustelu virkavastuun toteuttamisen mahdollisuudesta ole riittävä. Asiassa esitetyt perustelut eivät oikeusministeriön mukaan voi täysin poistaa vastuuta huolehtia tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta koko maassa. Ehdotettua sääntelyä ja virkavastuun rajaamista olisi syytä arvioida tarkkaan. Oikeusministeriö totesi, ettei ehdotuksessa ole käsitelty sitä, miten tavallisen tiedoksiannon, joka on yleisin tiedoksiantotapa, huolehtimisvelvollisuudesta varmistutaan. Tiedoksiantomenettelyiden käytettävissä olosta huolehtiminen kiinnittyy merkittäväällä tavalla perustuslain 21 §:ssä turvattuihin oikeuksiin.

Oikeusministeriön mukaan julkisen hallintotehtävän subdelegoinnin mahdollisuutta tulisi arvioida esityksessä perustuslainäkökulmasta. Subdelegointia koskevan säännöksen on oltava täsmällinen, jotta siitä ilmenee, mitä tehtäviä voidaan subdelegoida. Lisäksi oikeusministeriö esitti yksityiskohtaisia huomioita koskien keräily- ja jakelupäivien hyväksyntää, postinumerojärjestelmää, sanomalehtijakelun valtionavustusta ja erityisesti ehdotetun 18 c §:n täsmentämistä ja yksityiskohtaista tarkastelua.

Maa- ja metsätalousministeriö piti digitalisoituvan toimintaympäristön muutosten huomioimista perusteltuna. Ministeriö viittasi lausunnossaan Saaristoasian neuvottelukunnan asiassa antamiin lausuntoihin.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto KKV totesi lausunnossaan, että jakelupäivien ja niiden muutosten tulisi olla postinsaajien ja muiden toimijoiden kannalta ennakoitavia, jotta sanomalehtien jakelutuki olisi helpompi järjestää. KKV katsoi esitysluonnoksen olevan tältä osin linjassa KKV:n esittämien huomioiden kanssa. Vaikka kirjepostin rooli vähentyy digitalisaation myötä nopeasti, on KKV:n mukaan yhä syytä kiinnittää huomiota niiden kansalaisten asemaan, joilla ei ole digitaalisia taitoja ja joille yleispalveluun sisältyvien palveluiden säilyttäminen on edelleen tärkeää. Tämän vuoksi postin kulkunopeuden olisi säilyttävä postilain 19 §:n laatustandardin mukaisella tasolla jakelu- ja keräilypäivien vähentämisestä huolimatta.

Hankintamenettelyn poistamisen osalta KKV yhtyi esityksen näkemykseen siitä, ettei hankintamenettelyä voida pitää täysin onnistuneena. KKV totesi, ettei esityksessä kuitenkaan ole arvioitu hankintamenettelyn kehittämistä ja toisti postilain arviomuistioon antamassaan lausunnossa esitetyn näkemyksen siitä, että hankintamenettelystä luopumisen sijaan olisi ollut hyvä selvittää, mistä hankintamenettelyn ongelmat johtuvat ja pohtia, miten ne voitaisiin ratkaista. Muiden toimijoiden vähäistä kiinnostusta voi KKV:n mukaan selittää esimerkiksi se, millaisilla ehdoilla Posti palveluja hankkii. KKV:n mukaan olisi luontevaa, että hankintamenettelystä vastaisi Postin sijaan postitoimintaa valvova viranomainen. Hankintamenettelyn jatkamista puoltaisi KKV:n mukaan se, että kilpailutuksen voittanut jakelu yritys todennäköisesti jakaisi jatkossakin lehtiä ilman valtion tukea niinä päivinä, jolloin se hoitaa yleispalveluvelvoitteen mukaista jakelua. KKV katsoi, että eri menettelyjen kustannuksista tulisi tehdä tarkempaa arviointia, jotta viisipäiväisen sanomalehtijakelun varmistaminen voitaisiin toteuttaa mahdollisimman tehokkaasti.

KKV suhtautui lausunnossaan myönteisesti sanomalehtien viisipäiväisen jakelun edellystysten turvaamiseen. KKV piti jakelutukea yhtenä mahdollisuutena, mutta totesi ehdotuksen mukaisen jakelutuen yksityiskohtien olevan monessa suhteessa niin ongelmallisia, ettei ehdotusta voida nyky muodossaan pitää toimivana keinona turvata sanomalehtien viisipäiväinen jakelu. KKV katsoi, että esityksessä tulisi kattavammin käsitellä eri vaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia ja perustella, miksi valittu tapa on tarkoituksenmukaisin. KKV totesi lausunnossaan, ettei viime kädessä yleispalvelun tarjoajalle asetettu viisipäiväinen yleispalveluvelvoite automaattisesti varmista sanomalehtijakelun toteutumista, sillä yleispalveluvelvoite ei tällä hetkellä koske sanomalehtijakelua. KKV:n mukaan yleispalveluvelvoitteen asettaminen pitäisi näissä tilanteissa rajata koskemaan vain sanomalehtien jakelua, joiden viisipäiväinen jakelu ehdotetulla muutoksella nimenomaan pyritään turvaamaan.

KKV piti myönteisenä ehdotusta siitä, että yleispalvelutuotteiden hinnoittelussa sallittu kohtuullinen kate laskettaisiin erikseen kunkin yksittäisen yleispalveluun kuuluvan tuotelajin osalta. Lisäksi KKV katsoi postilaatikoiden sijaintitietojen maksuttoman luovutuksen lisäävän kilpailua esimerkiksi yritys kirjeiden jakelussa. KKV ei pitänyt lausunnossaan erityisen ongelmallisena sitä, että jatkossa toimitusehtojen ja hinnastojen julkaisuvelvoite koskisi ainoastaan yleispalvelutuotteita.

Yksityishenkilö katsoi lausunnossaan, että vaikeakulkuisen alueen kriteereistä tulisi säätää postilaissa. Tätä perusteltiin lausunnossa sillä, ettei eduskunnan perustuslakivaliokunta todennäköisesti hyväksyisi niin avointa delegointia kuin esityksessä on muotoiltu.

Lapin liitto korosti lausunnossaan sitä, että toimiva jakelu on turvattava koko maassa. Harvaan asutulla alueella Posti on käytännössä ainoa jakelutoimija. Lapin liiton mukaan on huomioitava, että harvaan asutun seudun yritykset saavat jakelupalveluita kohtuullisin ehdoin ja kustannuksin. Lapin liitto totesi esityksen uhkana olevan palveluiden

heikkeneminen, alueiden epätasa-arvon syventyminen ja paikallislehdistön näivettyminen. Lapin liiton mukaan jakeluvelvoitteen keventäminen on tehtävä hallitusti ja harkiten. Yritysten on voitava luottaa lehtien perillemenoon. Hallituilla muutoksilla turvattaisiin myös lappilaisten tiedonsaanti.

Lapin liitto korosti lausunnossaan paikallismedioiden asemaa talouden ja yhteisöjen vahvana elinvoimatekijänä ja kehittäjänä. Paikallismediat ovat harvoja kunnallista päätöksentekoa seuraavia medioita. Lapin liiton mukaan useilla paikkakunnilla paikallislehti on ainoa foorumi, jolla yritykset, kunnat ja yhteisöt aidosti tavoittavat kansalaiset ja asiakkaat. Lapin liiton mukaan jatkovalmistelussa 1–3 kertaa viikossa ilmestyvät lehdet on eriytettävä omaksi tarkastelu- ja toimenpideosiokseen. Lapin liitto totesi, että toistuvat hinnankorotukset ja ilmestymispäivän muutokset tekevät julkaisujen digi-investoinneista ja kehittämissuunnittelusta todella hankalaa.

Oikeuskanslerinvirasto totesi lausunnossaan tukevansa eduskunnan oikeusasiamiehen ja oikeusministeriön esittämiä näkemyksiä julkisten hallintotehtävien määrittelystä, virkavastuun kohdentamisesta, julkisten hallintotehtävien subdelegoinnista, yleispalveluvelvollisuuden sisällöstä, viranomaiskirjeiden tiedoksiantomenettelystä, viranomaisasioinnista, yhdenvertaisuudesta, sananvapauden eri ulottuvuuksista ja oikeusturvan toteutumisesta sekä viranomaisen tiedonsaantioikeuksista.

Oikeuskanslerinvirasto huomautti, että julkisella vallalla on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä vahvistettu velvollisuus huolehtia myös perinteisten asiointitapojen säilyttämisestä riittävässä määrin digitaalisten palveluiden rinnalla. Esityksessä tulisi oikeuskanslerinviraston mukaan tarkastella seikkaperäisemmin vaikutuksia sellaisten henkilöiden viranomaisasiointiin, jotka eivät voi hyödyntää digitaalista asiointia. Lisäksi vaikutusarvioinnissa ja säätämisyjärjestysperusteluissa tulisi seikkaperäisemmin kuvata ehdotusten vaikutuksia sananvapauden toteutumiseen sellaisten henkilöiden osalta, joiden mahdollisuudet ja kyky hyödyntää digitaalisia menetelmiä ovat heikot. Oikeuskanslerinvirasto totesi, etteivät julkisen hallintotehtävän käsitteen piiriin luettavat tehtävät saa johtua sattumanvaraisista tai esimerkiksi postitoiminnan käytännön järjestelyihin perustuvista seikoista.

Oikeuskanslerinvirasto kehotti lausunnossaan pohtimaan, onko hallintopäätös oikea instrumentti avustuskelpoisten alueiden määrittämiseen. Sääntely vaikuttaisi oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan mahdollistavan tilanteen, jossa Liikenne- ja viestintävirasto olisi myöntänyt ja maksanut avustusta, mutta hallintotuomioistuin myöhemmin toteaisi, ettei alue olisikaan avustuskelpoinen. Sääntelyä on jatkovalmistelussa arvioitava uudelleen tästä näkökulmasta. Oikeuskanslerinviraston mukaan ehdotuksen osittain päällekkäistä muutoksenhakusääntelyä olisi myös syytä selkeyttää. Lisäksi asetuksenantovaltuuden muotoilussa olisi huolehdittava siitä, ettei asetuksella säädettäväksi siirretä sellaista normiainesta, joka perustuslain 80 § huomioiden kuuluisi lain tasolle. Lausunnon mukaan asetuksen- ja

määräyksenantovaltuuksia tulee käsitellä myös esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa suhteessa perustuslain 80 §:ään.

Nosto jakelutukea koskevista lausunnoista

Heikki Nikali piti lausunnossaan hyvänä sitä, että kirjeiden osalta siirrytään koko maassa kolmipäiväiseen jakeluun. Hyvää Nikalin mukaan oli myös ajatus siitä, että sanomalehtien jakelua on tuettava, mikäli halutaan, että Suomessa on sanomalehtien jakelua niin kauan kuin lehtien tilaajat sitä haluavat. Sanomalehtijakelun tukemista tulisi kuitenkin Nikalin mukaan tarkastella esityksessä nykyistä laajemmin.

Lausunnossaan Nikali esitti, että olisi olennaista pohtia tarkemmin sitä, miten estetään nykyisten varhaisjakeluiden loppuminen lyhyellä tähtämellä ja miten varmistetaan sanomalehtien päiväkanto viitenä päivänä viikossa haja-asutusalueilla. Nikalin mukaan näillä toimilla tukirahaa ei seuraavien 10 vuoden aikana tarvittaisi suunniteltua enempää.